PUTOVANIE RELIKVIÍ 26. 9. - 15.12. 2019

„Milosrdná láska získava svet!“ sv. Vincent de Paul

PRÍBEH, ČI DEJINY SVÄTÉHO VINCENTA DE PAUL A JEHO VZŤAHU K CHUDOBNÝM.

Na niektorých starých portrétoch, na ktorých je zachovaný svätý Vincent de Paul, najviac na nás pôsobia jeho oči. Môžeme z nich vyčítať mimoriadnu vlastnosť pozornosti, pozorovania. Spoznávame v nich aj náznak gaskonského šibalstva; nachádzame v nich predovšetkým veľkú dobrotu.

Tento pohľad nie je pohľad rojka, alebo «svätuškára», akí existovali v 17. storočí a ktorých sám svätý Vincent vážne a s humorom pranieroval v známom úryvku:
«„Milujme Boha, drahí bratia, milujme Boha, ale nech je to na úkor našich ramien a v pote našich tvárí. Pretože veľmi často toľko úkonov lásky k Bohu, ochoty, prívetivosti a ďalších podobných citov a vnútorných úkonov nežného srdca – hoci sú veľmi dobré a žiaduce – sú viac-menej veľmi podozrivé, keď neprejdú do úkonov činnej lásky. „Môj Otec je oslávený práve tým, že prinášate veľa ovocia.“ (Jn 15, 8). Na toto si práve musíme dávať pozor. Pretože sú mnohí, ktorí sa navonok chcú zdať pekný a vnútri naplnený vznešenými Božími pocitmi sa zastavia pri tom. Keď prichádza ku skutku, keď sa ocitnú pred príležitosťami konať, náhle zostanú pri tom. Zakladajú si na roznietenej predstavivosti, uspokojujú sa s príjemných rozhovorov, ktoré zakúsili s Bohom v rozjímaní. Dokonca hovoria o ňom ako anjeli, ale keď treba prejsť k činom, keď je treba pracovať pre Boha, trpieť, umŕtvovať sa, poučovať chudobných, ísť hľadať stratenú ovcu, milovať, keď im niečo chýba, prijať choroby alebo inú nepriazeň! Ó, už niet nikoho, chýba im odvaha. Nie, nie, nemýľme sa...». (XI, 40.)

nájdi Kristov pohľad vo sv. Písme: (Lk 6,10), (Lk 7,13), (Mk 10,21), (Lk 22,61).

Pápežovi Inocentovi X., od ktorého žiadal zasiahnuť, aby nastal v krajine pokoj, opísal hrôzy a nespravodlivosť vojny. Pridal: «Nestačí počuť a čítať tieto veci, treba ich VIDIEŤ a KONŠTATOVAŤ ICH NA VLASTNÉ OČI» *(IV, 4S8).*

Bratovi Jánovi Parre, ktorý organizoval pomoc v kraji Pikardii, napísal o chudobných, ktorým treba pomáhať: *«Aby ste správne rozhodovali, navštívte ich v ich domoch, aby ste na vlastné oči videli tých, ktorí potrebujú súrnu pomoc a ktorí menej súrnu."* (VI, 367)

Svätý Vincent nie je teoretik. Je to muž konkrétny, skúsený, ktorý potrebuje vidieť a pozerať, aby mohol zanalyzovať a niečo podniknúť.

1) POHĽAD, KTORÝ FORMUJE, POHĽAD, KTORÝ SA HĽADÁ (1581-1617)

- pohľad «zvnútra» (1581-1595)
- pohľad «zvonku» (1595-1617)

V optike existuje jedna operácia, ktorá sa dobre hodí na túto prvú etapu života sv. Vincenta: ***prispôsobenie.*** Táto operácia vedie postupne a často vedie objektív cez tápanie oka k stále

jasnejším obrazom. Určitým spôsobom sa takto utváral a hľadal pohľad sv. Vincenta na najchudobnejších.

1. POHĽAD ZVNÚTRA *(1581-1595)*

Prvé pohľady sv. Vincenta na chudobných boli pohľady na jeho rodičov, príbuzných, susedov, na jeho životné prostredie. Pohľad chudobného na chudobných.

Vincent sa narodil v apríli 1581 v dedine Pouy /puj/ pri Daxe. Bol tretím zo šiestich detí (4 chlapci a 2 dievčatá). Jeho otec Ján de Paul a matka Bertranda, rodená de Moras, boli podľa Vincentovho vyjadrenia, «chudobnými roľníkmi», vlastnili malé hospodárstvo s niekoľkými jutrami /pozn. prekl. plošná miera/ zeme. Tu prežil svojich prvých štrnásť rokov života, nepochybne obklopený láskou, ale veľmi skoro sa musel podriadiť tvrdému životu «chudobných dedinčanov»: *«Som synom roľníka a pásol som ošípané a kravy»* (IV, 21).

Táto prvá skúsenosť chudoby a práce ho poznačí, ako nás poznačujú naše prvé skúsenosti z detstva, rodinného a spoločenského kruhu. Sv. Vincent takto videl chudobných najskôr «zvnútra», a v mnohých pasážach jeho spisov a konferencií možno ľahko spoznať tento pohľad chlapca na svoju matku a sestry, keď sa vracali z poľa, na svojho otca, bratov a susedov, ako pracujú pod páliacim slnkom, aby pozbierali trochu „prosa“ pre živobytie rodiny.

Práve v týchto detských spomienkach svätý Vincent čerpá svoje príklady, keď hovorí o chudobných vidiečanoch.
«Rám vám rozpoviem, hovorí prvým dcéram kresťanskej lásky, *o čnostiach dobrých dedinčaniek vďaka poznaniu, ktoré mám zo SKÚSENOSTI a OD PRIRODZENOSTI, lebo som synom chudobného roľníka a žil som na dedine až do svojho pätnásteho roku»* (X, 81.)

Všimnime si naliehanie na «skúsenosť a prirodzenosť» a toto spája so svojimi prvými štrnástimi rokmi života. Je teda veľmi pravdepodobné, že počas tohto nasledujúceho, veľmi realistického opisu, sv. Vincent v mysli znovu akoby videl svoju matku a svoje sestry. V tom čase má už 62 rokov, ale spomienky na detstvo zostávajú zreteľné a presné:

« Dobré dedinčanky sa nevystatujú tým, čo majú... nemyslia si vôbec, že sú duchaplné, sú úprimné, ich reč je jednoduchá... sú veľmi striedme v jedení. Väčšina sa často uspokojuje len s chlebom a polievkou, hoci neustále pracujú v ťažkých a namáhavých prácach... Drahé sestry, v kraji, z ktorého pochádzam, sa ľudia živia drobným zrnom nazývaným proso, ktoré dajú variť do hrnca a v čase stolovania ho vysypú do misy a domáci prídu si sadnúť, aby sa posilnili a potom idú za svojou prácou.» (IX, 81-84)

Tieto posledné slová: «a potom idú za svojou prácou» sú možno najvýznamnejšie v rytme života chudobnej rodiny v «Ranquines», obed bol len krátkou zastávkou v namáhavom dni.
Vincent pokračuje:

«(Chudobné vidiečanky) sa uspokojujú s tým, čo majú, či už ide o ošatenie alebo o stravu... Keď sa vracajú z práce domov, aby sa trochu najedli, sú unavené a ustaté, spotené a zablatené, len čo dôjdu a je práve čas na prácu, alebo ak im otec a matka rozkážu vrátiť sa na pole, ihneď tam idú, nehľadiac na svoju únavu, špinu a ako sú upravené.» (IX, 91.)

Tento opis je neklamným realizmom. Svätý Vincenta ako chlapec, ako dospievajúci zrejme zakúsil tento chudobný pokrm skrátený kvôli práci. Videl svoju matku a sestry *"unavené*

a ustaté, spotené a zablatené"; sýtil sa z misy s prosom. Už ako mladý sa naučil považovať chlieb za luxus. (IX, 83).
Mnoho ďalších častí zo spisov alebo konferencií sv. Vincenta sú takto akoby zakorenené do tohto prvého rodinného zakúsenia chudoby. Niekedy v nich nachádzame aj ozvenu pocitu nespravodlivosti, či odporu, ktorý poznačuje svet chudobných, z čoho nevyhnutne vzniká bieda. V týchto textoch, napríklad sv. Vincent porovnáva príliš ľahký život tak trochu pomeštiačené duchovenstvo s tvrdým životom roľníkov:

«Ak existuje pravá viera... čo hovorím, ja úbožiak! ... ak existuje pravá viera! Nech mi Boh odpustí! Hovorím tak prízemne. Medzi nimi, týmito chudobnými ľuďmi sa uchováva pravá nábožnosť, živá viera. Jednoducho veria, neskúmajú, podriaďujú sa príkazom, trpezlivo znášajú krajnú núdzu dovtedy a tak, ako sa páči Bohu, jedny následky vojny, iní zase celodennú lopotu v páľave slnka; úbohí vinohradníci, ktorí nám obetujú svoju prácu a očakávajú, že sa budeme za nich modliť zakiaľ sa pre nás namáhajú, aby nás uživili!
Vyhľadávame tieň; nechceme vyjsť na slnko; tak veľmi radi máme naše pohodlie! Na misii sme aspoň v kostole ukrytý pred nepriazňou počasia, pred páľavou slnka, pred dažďom, ktorým sú vystavení túto úbohí ľudia. A my voláme o pomoc, keď nám niekto dá trochu viac práce ako bežne. Hovoríme: ***moja*** *izba,* ***moje*** *knihy,* ***moja*** *omša! Žijeme z majetku Ježiša Krista, z potu úbohých ľudí. Často mi prichádza na myseľ myšlienka, ktorá ma zahanbuje: «Úbožiak, zarobil si na chlieb, ktorý ideš požívať? TENTO CHLIEB TI PRICHÁDZA Z PRÁCE CHUDOBNÝCH» (XI, 200-201.)*

Svätý Vincent sa bude stále cítiť «jedným nich». Bude na nich hľadieť ako chudobný vidí chudobných. Bude hovoriť o tom ako chudobný hovorí o chudobných, pretože podľa jeho výrazu, pozná chudobných «zo skúsenosti a od prirodzenosti». Vníma hodnoty tohto sveta ponížených, pracujúcich, ale aj ich obmedzenia, ale aj chyby a vrtochy.

Tým, že sám bol chudobný, vyšiel zo sveta chudobných, „spoločenského prostredia" chudobných dalo prejavom vincentskej charitatívnej lásky *jeho realizmus*. Po roku 1617, **po jeho «obrátení» svätý Vincent uvidí v chudobnom tajomnú prítomnosť Ježiša Krista**, ale toto autenticky mystické priblíženie sa nikdy nezoslabí. Pre sv. Vincenta chudobný bude vždy a predovšetkým mužom, ženou, dieťaťom žijúcim v danej situácii biedy a nespravodlivosti.

Pozornosť k človeku, «sociálny» realizmus vo vzťahu k chudobným vo veľkej časti bezpochyby čerpal v «jeho prirodzenosti a skúsenostiach» chudobného vidiečana. Počas svojich štrnástich rokov života v Pouy mal veľa príležitosti uvedomiť si, že ani dobré myšlienky, ani pekné slová, ani vrúcne modlitby nestačia, dokonca ani drobné almužny pred chudobou biedou a nespravodlivosťou. **Tento pohľad chudobného na chudobných, pohľad "zvnútra" nepopierateľne a hlboko poznačil lásku svätého Vincenta de Paul a dal jej ľudskú vlastnosť a pevný realizmus.**

2. POHĽAD «ZVONKU» *(1595-1617)*

Štrnásť rokov v Pouy patrilo medzi najbohatšie roky. P. Vincent si to uvedomil až omnoho neskôr, keď sa rozhodol zasvätiť svoj život chudobným.

V roku 1595, zdá sa, že bez ľútosti, mladý Vincent opúšťa otcovské hospodárstvo, drsný život roľníkov a až do roku 1617 sa jeho životné skúsenosti množia v rôznych situáciách idúcich za sebou: ako školáka, študenta, veľkého cestovateľa, almužníka na kráľovskom dvore, farára, domáceho učiteľa..., P. Vincent chce zmeniť «spoločenské prostredie», prispôsobiť sa inému

prostrediu, fyzicky sa vzďaľuje od chudobných a vidí ich len zobďaleč, príležitostne... «zvonku».
V roku 1595 je teda Vincent poslaný do malej školy v Daxe, k františkánom – minoritom, býva u meštiackej rodiny sudcu Comet /kome/. Náhla zmena neslýchaná skúsenosť pre mladého lándčana, ktorý až doteraz nechodil ďaleko od hospodárstva a dediny Pouy. Ozvenu z toho, čo sa v ňom udialo, nachádzame v psychológii a zmýšľaní o tejto spomienke na detstvo, ktoré opisuje počas jednej z posledných konferencií pre misionárov. Sv. Vincent má v tom čase 79 rokov a jeho otec je už 62 rokov mŕtvy.
«Niekedy som o tom uvažoval a znovu si spomínam, že keď som bol ako chlapec, môj otec ma zaviedol do mesta. Keďže bol zle oblečený a trochu kríval, hanbil som sa ísť s ním a priznať sa, že je môj otec...Prosím Boha o odpustenie; aj vás prosím tiež o odpustenie ako i celú Spoločnosť... » (XII, 432.)

Mladý Vincent ako školák v Daxe sa začína dištancovať od svojho prostredia. Odišiel z Pouy na štúdiá a chce zmeniť postavenie, ktoré mu pomôže pomáhať svojej rodine. Tak uvažujú aj jeho rodičia a v jeho otec vo svojom testamente žiada, aby všetko bolo zariadené tak, aby Vincent mohol pokračovať v štúdiách. Ale v tej dobe najdostupnejšia cesta pre chudobných bol duchovný stav a na túto cestu sa angažuje Vincent s určitou unáhlenosťou a má veľký úspech. **V 14-tich rokoch bol skoro negramotný a už ako 19 a polročný bol vysvätený za kňaza, potom pokračuje štúdiách teológie** na Univerzite v Toulouse. Podobne ako mnoho ďalších chudobných študentov si zarába vedením malého internátu v Buzet.

Vincent de Paul ukončil teologickú univerzitu ako bakalár, čo bolo veľmi cteným stupňom medzi vtedajším duchovenstvom, a podnikol sériu ciest, aby si zaistil postavenie podľa svojich veľkých ambícií... usiloval sa o biskupstvo? Išiel do Bordeaux /bordó/, Marseille /marséj/, dvakrát do Ríma, do Avignon /aviňon/. Na dva roky sa nám stráca stopa o Vincentovi: tu vkladáme predpokladané a ešte celkom nepreskúmané zajatie v Barbarsku.

Znova ho nachádzame, a to v roku 1608, v Paríži, kde sa snaží nadviazať vzťahy, ktoré mu umožnia vstúpiť do skupiny kráľovských kaplánov na dvore kráľovnej Margity de Valois /d valua/ (prezývanej tiež kráľovná Margot). Ocitáme sa v roku 1610, kedy mladý kaplán Vincent má 29 rokov a píše list svojej matke tento list s dátumom 17. februára, ktorý jasne poukazuje na jeho plán a jeho hlbokú oddanosť rodine.

17. február 1610.
„Uistenie pána od svätého Martina o tom, že sa máte dobre, ma natoľko potešilo, že zostávajúci pobyt v tomto meste (Paríž) na to, aby som tu našiel príležitosť k môjmu povýšeniu (ktoré mi bolo odňaté kvôli mojim nešťastiam), ma zarmucujú, že nemôžem ísť preukázať Vám služby, ktoré Vám dlhujem. Ale natoľko dúfam v Božiu milosť, že požehná moju námahu a čoskoro dá mi prostriedok k zaisteniu slušnej zábezpeky, aby som mohol stráviť zvyšok mojich dní pri Vás. O stave mojich záležitostí som rozpovedal pánu od sv. Martina, ktorý mi prejavil svoju ochotu pokračovať v blahosklonnosti a pozornosti, ktoré nám prejavoval pán Comet. Naliehavo som ho prosil, aby Vám všetko rozpovedal. Veľmi by som chcel vedieť, ako idú záležitosti domu a či všetci moji bratia a sestry a ostatní z našich ďalších príbuzných a priateľov sa majú dobre, a zvlášť či môj brat Gayon sa oženil a koho si vzal. Tiež sa chcem spýtať, ako sa vedie sestre Márii z Paillole, či ešte žije a býva v tom istom dome ako jej švagor Bertrand. Čo sa týka mojej druhej sestry, uvažujem, že sa má len dobre, kým sa bude Bohu páčiť a bude ju viesť. Prial by som si, aby môj brat dal študovať niektorého z mojich synovcov. Môj slabý majetok a to málo služieb, čo som preukázal v dome, mu môžu

odňať dobrú vôľu tak urobiť. Ale nech si predstaví, že terajšie nešťastie predpokladá budúce šťastie.
To je všetko, mama, čo Vám môžem povedať nateraz. Len Vás prosím, aby ste pokorne odovzdali moje pozdravy všetkým mojim bratom a sestrám a všetkým našim príbuzným a priateľom. Neustále prosím Boha, aby Vám daroval zdravie a prosperitu domu, ako ten, ktorý Vám je a bude, drahá matka, najpokornejší, najposlušnejší a ponížený syn a služobník.
DEPAUL
Prosím Vás, aby ste odovzdali moje pokorné pozdravy všetkým mojim bratom a sestrám a všetkým našim príbuzným a priateľom, zvlášť Bétanovi. " (I, 18-20)

«Príležitosť k môjmu povýšeniu»... «prostriedok k slušnej zábezpeke»... «... moje záležitosti»... Je to veľa výrazov, ktoré dobre vysvetľujú zmýšľanie a zámery P. Vincenta v roku 1610 a bezpochyby už dlhšie obdobie. Nie je to nič pohoršujúce, ale ani nič, čím by sme mohli zahliadnuť jeho skutočnú budúcnosť. Vincent ako 29-ročný myslí na slušné benefícium a myslí, že to dosiahne čoskoro.
A v presnej chvíli, kedy si myslí, že sa dotýka cieľa, začnú sa množiť sklamania a ťažkosti. Už rok predtým bol verejne obvinený z krádeže, hoci sa ničím nepreviniil. Bola to vážna skúška. On, ktorý sa usiloval nadviazať vplyvné vzťahy, sa vidí náhle nútený zmeniť štvrť a farnosť.

Ale aký je v roku 1617 pohľad svätého Vincenta na chudobného?
Tých 22 rokov bolo predovšetkým zasvätených úsiliu o ľudský plán, túžba o povýšenie a hľadanie postavenia. V tom bol len egoizmus alebo márnosť. P. Vincent vie, že jeho rodina veľa obetovala pre jeho štúdia, považuje ľudský úspech a návrat do kraja za istý druh spravodlivosti.
V roku 1622, pri príležitosti ľudových misií v Bordeaux, pôjde do Pouy, nájde rodinu v tej istej chudobe a vráti sa rozochvený. Sám o tom rozpráva takto:
«V deň, keď som odchádzal som veľmi trpel, že musím opustiť svojich chudobných rodičov. Celou cestou som stále plakal. K týmto slzám sa pridala myšlienka pomôcť im a zlepšiť ich im postavenie, dať tomu toto, druhému zas ono. Moja rozcítená duša im delila to, čo som mal i nemal ... Tri mesiace som zotrvával v tomto dotieravom zápale, ako pomôcť mojim súrodencom. Toto neustále ťažilo moju úbohú myseľ». (XII, 219)

Toto svedectvo nám dovoľuje lepšie pochopiť plán a ambície P. Vincenta v rokoch 1595 až 1617... bolo to obdobie, v ktorom «chudobní» nemali veľké miesto. Dostával do sveta veľkých a bohatých, videl chudobných len zďaleka, «zvonku», videl ich zo strany bohatých a v ich mene...
Tu sa dotýkame aspektu správania a spirituality svätého Vincenta zdanlivo dosť protirečivého a veľmi vyzývavého pre naše súčasné mentality. **Po roku 1617 a až do smrti bude sv. Vincent venovať všetok svoj čas evanjelizácii a službe chudobným, avšak neprestane udržiavať kontakty s veľkými, bohatými a mocnými.** Ako mohol «pohľad svätého Vincenta» takto spojiť zanietenú lásku k chudobným s pozornosťou a hlboko pastoračnou starosťou o všetkých? Odpoveď sa možno nachádza v známej homílii biskupa Bossuet /bosüe/ *«o mimoriadnej dôstojnosti chudobných»,* túto kázeň mu vnukol sám svätý Vincent na konci jeho života.

V tejto kázni chudobní zaberajú prvé miesto. **Mocní a bohatí nie sú z neho vylúčení, ale vstupujú tu a zachraňujú sa len v miere, v akej vložili svoju moc a bohatstvo do služby chudobným.** A Bossuet končí:

«Teda, Cirkev Ježiša Krista je skutočné Mesto chudobných. Nebojím sa povedať, že bohatí ako bohatí... sú tam len tolerovaní. Poďte teda, ó, bohatí, brána Cirkvi je pre vás otvorená, ale je vám otvorená pre chudobných a pod podmienkou, že im budete slúžiť. Z lásky k týmto deťom Boh dovolí vstup aj týmto cudzincom. Hľaďte, toto je zázrak chudoby. Bohatí boli cudzinci, ale službou chudobných boli naturalizovaní (prijatí za svojich). *A tak bohatí tohto sveta, dávajte si vznešené tituly koľko sa vám zachce, môžete ich nosiť vo svete, v Cirkvi Ježiša Krista ste len služobníkmi chudobných...».*

Tento text od Bossuet možno dosť verne reprodukuje to, čo by sme mohli nazvať «politickú, sociálnu a pastoračnú» myšlienku svätého Vincenta a vysvetľuje jeho správanie vo vtedajšej spoločnosti. Obdobie 1595-1617, a zvlášť od roku 1610 mu umožnilo vidieť zblízka vrtochy a «hriech» bohatých, ale aj hodnoty a nevyužité zdroje tohto sveta a možno práve «službou chudobným» mohol **prispôsobiť** toľkých bohatých a veľkých, počnúc Lujzou de Marillac, keď **im otvoril oči a srdce pre biedu a nespravodlivosť a pomohol im stať sa «služobníkmi» chudobných.**

Otázky na zamyslenie a deľbu:

1. **Čo ťa oslovilo a povzbudilo na sv. Vincentovi v tomto úseku jeho života?**
2. **Našiel si nejakú spoločnú vlastnosť, črtu so sv. Vincentom?**
3. **Aký je tvoj pohľad na ľudí okolo teba, na chudobných, čo ťa najviac ovplyvňuje pri tomto pohľade, skúsenosti, rodinné prostredie...? Chceš si svoj pohľad na človeka nechať formovať, podľa čoho?**

2) POHĽAD, KTORÝ SA ZAMERIAVA, POHĽAD, KTORÝ SA UPRIAMUJE (1617)

V januári 1617 je Vincent domácim učiteľom v rodine Gondiovej. Určite si váži, že dosiahol závideniahodné postavenie, po ktorom túžil už roky. Ale tu spoznáva vážnu duchovnú a morálnu krízu: žije v rozčarovaní. Keď neskoršie hovorí o jednom kňazovi, ktorý prežil podobnú skúšku, hovorí ju možno ako spomienku na vlastnú skúsenosť:

«... Keďže už nekázal, ani neučil náboženstvo, v odpočinku, ktorý prežíval, bol silno pokúšaný proti viere. ***Z toho plynie poučenie, aké je nebezpečné zostávať v nečinnosti, či už tela alebo ducha.*** *Je to ako so zemou, nech je akokoľvek dobrá, ak nejaký čas zostane neobrábaná, donekonečna prináša bodliaky a trnie, podobne aj naša duša nemôže dlho zostať v odpočinku a pokoji bez toho, že by necítila nejakú vášeň alebo pokušenie, ktoré ju vedie k zlu.»* (XI, 33)

V tomto stave P. Vincent začína slávny rok 1617. Ani zďaleka si nepredstavuje cestu, ktorá ho čaká počas tohto roku, zvlášť dve udalosti, ktoré otrasú jeho životom a dajú mu zmysel.

1. Gannes - Folleville, 25. januára 1617

Na konci januára 1617 prišla pani Gondiová na jeden zo svojich zámkov, do Folleville /folvil/. Sprevádza ju Vincent a je povolaný k posteli jedného zomierajúceho v susednej dedine v Gannes /gan/ patriacich k pozemkom tejto vznešenej rodiny. Vincent tam išiel a vyspovedal starca... Nechajme, nech nám P. Vincent vyrozpráva pokračovanie:

«Tejto milosti sa dostalo dedinčanovi z Gannes /gan/, keď sa z ťažkých hriechov z minulosti verejne vyznal i pred paňou Gondiovou, u ktorej bol vazalom. „Ach! Pane, čo je

to?“, hovorí táto čnostná pani, „Čo sme to počuli? Iste je takto na tom väčšina týchto chudobných ľudí. Ach! Ak tento človek, ktorý bol pokladaný za dobrého, bol v stave zatratenia, čo bude s ostatnými, ktorí žijú horšie? Ach, Pán Vincent, koľko duší ide do zatratenia! Aký liek je na to?»...

Stalo sa to v januári 1617 a v deň obrátenia svätého Pavla, čo je 25. Táto pani ma prosila, aby som počas kázne v kostole vo Folleville vyzval obyvateľov ku generálnej spovedi, tak som aj urobil. Poukázal som im na jej dôležitosť a užitočnosť a potom som ich poučil, akým spôsobom si ju možno najlepšie vykonať. A Boh mal toľko ohľadu voči dôvere a viere tejto panej (lebo množstvo a veľkosť mojich hriechov by mohlo zabrániť ovociu tejto akcie), že požehnal môj prejav a všetkých týchto dobrých ľudí sa Boh tak dotkol, že všetci prišli na generálnu spoveď. Pokračoval som vo vyučovaní a v príprave ku sviatostiam a spovedal som ich. Ale bolo ich toľko, že som na to nestačil, spolu s iným kňazom, ktorý mi pomáhal, preto pani poprosila ctihodných otcov jezuitov v Amiens, aby prišli na pomoc. Písala o tom ctihodnému otcovi rektorovi, ktorý prišiel osobne a pretože tam nemohol zostať dlhší čas, poslal ako zámenu za seba ctihodného otca Fourché z tej istej Spoločnosti, ktorý nám pomáhal spovedať, kázať a vyučovať náboženstvo a vďaka Božiemu milosrdenstvu, mal čo robiť.

Potom sme šli do iných dedín, ktoré patrili v tej oblasti panej a urobili sme podobne ako v prvej. Bolo tam veľa ľudí a Boh dával všade svoje požehnanie. Hľa, to bola prvá kázeň Misijnej spoločnosti a úspech, ktorý jej Boh dal v deň obrátenia svätého Pavla, čo Boh neurobil bez zvláštneho úmyslu v taký deň.» (XI, 4-5)

Záver tohto svedectva poukazuje dostatočne na hlavnú dôležitosť, ktorú Vincent kladie na udalosť v Gannes-Folleville a to môže prekvapiť. Čo mohlo byť normálnejšie pre kňaza, zvlášť v období kresťanstva na začiatku 17. storočia vo Francúzsku, že ho volali k posteli zomierajúceho? To je pravda, ale hoci je P. Vincent kňazom 17 rokov, mal pastoračnú skúsenosť len šestnásť mesiacov v Clichy /kliši/. 16 mesiacov zo 17-tich rokov je veľmi krátko a to čo mohlo by byť bežné pre farára vo farnosti, sa pre neho stáva skutočnou udalosťou. A to tým viac, že prozreteľnostne prežíva túto skúsenosť v kontakte s pani Gondiovou, ktorá bola dosť škrupulózna, vždy viac-menej chvejúca sa úzkosťou zo strachu pred zatratením.

Zaiste sme si všimli, že v opise P. Vincenta zaberá pani Gondiová veľké miesto v udalosti. Zdá sa, že ona reaguje prvá, dramatizuje a zovšeobecňuje udalosť. Pani Gondiová podnecuje P. Vincenta, aby konal, ona ho angažuje, aby na druhý deň kázal, ona mu navrhuje tému kázne, ona ho pozýva, aby takto pokračoval aj v ostatných dedinách na jej pozemkoch.

Je možné, dokonca pravdepodobné, že bez pani Gondiovej by udalosť v Gannes-Folleville nebola taká dôležitá a nemala taký ohlas. **P. Vincent bol v čase krízy a pravdepodobne nebol schopný reagovať sám, ani nie pozitívne. Ale na podnet pani Gondiovej ide kázať na druhý deň a spôsob, ktorým v opise zdôrazňuje úspech a pokračovanie tejto kázne, dobre poukazuje na to, že tu máme jeden z kľúčov udalosti a jeho dopad na osobnosť a život Vincenta.** Už psychologicky, **pre človeka, ktorý pochybuje o sebe, je úspech často určitým druhom zjavenia alebo aspoň povzbudenia.**

Vincent sa cítil vyzvaný a pohnutý masívnou reakciou farnosti vo Folleville, ako aj dojímavým «verejným» vyznaním a spoveďou dedinčana z Gannes. Bolo mu jasné, že títo úbohí dedinčania sú opustení, a pritom jeden kňaz, jedna kázeň, znamenie pastoračnej starostlivosti stačilo pre vzbudenie nečakaného nadšenia medzi nimi. *«Týchto dobrých ľudí sa Boh tak dotkol, že všetci prišli... Ale bolo ich toľko, že som na to nestačil...»*

Toto sa stalo vo Folleville, 25. januára 1617 a o šesť mesiacov P. Vincent tajne opustil rodinu Gondiovú, aby sa ujal malej farnosti v kraji Dombes /domb/: Châtillon /šatijõ/. Čo sa vlastne stalo medzi 25. januárom a 1. augustom 1617, aby nastala taká zmena i rozhodnutie a aby celý plán «slušnej zábezpeky» tak náhle zanechal? V mnohých neskorších textoch môžeme nájsť akoby ozvenu srdcervúcej úvahy a revízie života P. Vincenta počas týchto šesť mesiacov: napríklad porovnávanie opustenosti chudobných na vidieku a množstvo kňazov a rehoľníkov v mestách okolo bohatých a významných ľudí.

Pri pohľade na opustenosť chudobných, ktorú konštatuje vo Folleville a jeho okolí (počnúc chudobným roľníkom v Gannes), ale zvlášť pri masívnej odpovedi týchto chudobných ľudí pri ohlasovaní Božieho slova, **svätý Vincent si náhle uvedomil podpriemernosť, neužitočnosť svojho kňazského života počas sedemnástich rokov. Zatiaľ čo hľadal a nachádzal príjemné a dobré postavenie pri velikášoch, chudobní na vidieku žili a zomierali bez kňaza,** ktorý by ich evanjelizoval a pomáhal im. Tak ako napíše aj do ustanovujúcej zmluvy Misijnej spoločnosti:

«Tým, ktorí bývajú v mestách tohto kráľovstva, pomáha množstvo učencov a rehoľníkov... len *chudobný dedinský ľud zostáva ako opustený.»* (XIII, 198)

Po 25. januári 1617 sa toto konštatovanie stalo posadnutím pre P. Vincenta. **Odteraz sa jeho pohľad nezameriaval na neho, jeho budúcnosť, finančné zabezpečenie, či jeho rodinu. Definitívne sa zameral na chudobných,** a preto opúšťa rodinu Gondiovú a myšlienku o povýšení, aby sa až do konca svojich dní (tomu veril!) stal dobrým dedinským farárom.

Bolo to veľmi odvážne, dokonca heroické rozhodnutie pre 36-ročného muža. V 17. storočí bol tento vek omnoho ťažší ako v súčasnosti, ale jeho rozhodnutie bolo ešte dosť obmedzené! Folleville /folvil/ ukázal P. Vincentovi *duchovnú opustenosť* chudobných vidiečanov a odchádza do Châtillon /šatijõ/ kázať, katechizovať, pripravovať k sviatostiam a vysluhovať ich. Jeho pohľad je zaiste zameraný na chudobného, nie *celého* chudobného. Udalosť v Châtillon mu dá spoznať zodpovednosť a nekonečne širšie a náročnejšie povolanie!

Po skúsenosti z Folleville je Vincent presvedčený, že evanjelium **Lk 4, 17-22** (pozri si a prečítaj!) jasne hovorí, že Ježiš Kristus prišiel evanjelizovať chudobných, oslobodiť zajatých, utláčaných prepustiť na slobodu. Chudobní, uprednostnení v «misii» Ježiša Krista, majú byť teda uprednostnení v Kristovej cirkvi. Avšak chudobní sú najčastejšie opustení cirkvou ako aj spoločnosťou. Sám mladý kňaz Vincent viac ako sedemnásť rokov sa usiloval stretávať a aj stretával bohatých a velikášov. Skúsenosť z Folleville mu náhle a prozreteľnostne pripomenula, na čo kladie dôraz Evanjelium. Na obraz Ježiša Krista a ako on sa obetuje pre týchto «prvých», chudobných, zajatých, utláčaných a bude sa neúnavne usilovať priviesť vtedajšiu Cirkev k jej prvotnému povolaniu: evanjelizácii chudobných.

P. Vincent založil Misijnú Spoločnosť 17. apríla 1625.

Na začiatku išlo o malú skupinu kňazov, ktorí sa venovali evanjelizácii «*chudobných ľudí na vidieku»,* žili a pracovali na pozemkoch rodiny Gondiovej. Sú oslovený ísť aj inde a musia čeliť realitám, požiadavkám a výzvam chudobným. A tu štruktúra, projekty, plány Misijnej spoločnosti sa neprestajne vyvíjajú, prispôsobujú novým situáciám chudoby, ktorým musia čeliť. Je to zvlášť neistá situácia mladého inštitútu a Vincent v jednej z jeho najlepších konferencií zo 6. decembra 1658 (XII, 73-94), kedy mal 78 rokov, pripomína, mimicky napodobňuje a skoro zosmiešňuje (ako pravý Gaskonec) postoj a reakcie jeho mladých

učeníkov podľa neho príliš ustráchaných – pred desivou škálou misionárskych a sociálnych záväzkov, ktoré sú im určené.

«Ale kto nás odvráti od tohto začatého dobra? Budú to uvoľnené duše, roztopašníci, voľnomyšlienkari, ktorí sa chcú len zabávať, a len aby mali čo jesť, ináč sa nestarajú o nič. A kto ešte? Budú to... Je lepšie, ak to nepoviem. Sú to lenivci (keď toto hovoril, dal si ruky pod pazuchy, čím napodobňoval lenivých), ľudia, ktorí SI HĽADIA LEN SVOJ "PIESOČEK", OBMEDZUJÚ svoj pohľad a svoje plány na URČITÝ OBVOD, do ktorého sa uzatvárajú ako do jediného bodu. NECHCÚ Z NEHO VYJSŤ. A keď im poukážeme na niečo MIMO TOHO a oni sa k tomu priblížia, aby to zvážili, ihneď sa vrátia k svojmu centru AKO SLIMÁCI DO SVOJICH ULÍT... » (XII, 92-93)

Inštitúcia bola najskôr a jedine založená pre evanjelizáciu chudobných ľudí na vidieku, ale postupne sa musela prispôsobiť všetkým formám a situáciám biedy a nespravodlivosti, ktoré Vincent odhalil a stretol v meste alebo na vidieku, vo väzniciach, nemocniciach, sirotincoch a inde. Čoskoro si uvedomil dôležitosť dobrých pastierov nasmerovaných na chudobných a svojich spolubratov zaangažoval do formácie duchovenstva. Chápeme, že «lenivci a obmedzení na určití obvod» sa cítili tak trochu udusení toľkým misionárskym programom. Vincent, ešte ako 78 ročný, viackrát zopakuje: «*chudobní sú naši páni a učitelia*». Majú sa preukázať takí, akí sú. My sa máme prispôsobiť, obrátiť, aby sme išli tam, kde sú.

Okolo roku 1620, keď káže ľudové misie po dedinách na území majetku rodiny Gondiovej, nastane jedna udalosť, ktorá ho privedie k hlbšej úvahe nad touto časťou Lukášovho evanjelia. Stretáva sa s jedným protestantom, ktorý ho oslovuje týmito slovami:

«Pane, povedali ste mi, že rímska Cirkev je vedená Duchom Svätým, ale tomu už nemôžem veriť, pretože z jednej strany vidieť katolíkov na dedinách odkázaných na nerestných a nevedomých pastierov, ktorí nie sú poučení o svojich povinnostiach, bez toho, aby väčšina vedela aspoň to, čo je to kresťanské náboženstvo. A z druhej strany vidieť mestá plné kňazov a mníchov, ktorí nič nerobia. Možnože v Paríži ich je zo desaťtisíc, ktorí však nechávajú týchto úbožiakov na dedinách v nevedomosti... A vy by ste ma chceli presvedčiť, že toto je vedené Duchom Svätým? Neuverím tomu nikdy... » (XI, 34)

Toto ostré protirečenie protestanta ním otriaslo... Len tri roky predtým patril do tohto počtu desaťtisíc kňazov, ktorí nič nerobia a sú ďaleko od chudobných ľudí na vidieku»!

O rok sa sv. Vincent vrátil do týchto končín kázať ľudové misie. Aj protestant sa na nich zúčastnil a teraz bol on otrasený spôsobom, akým sa Vincent prihováral k týmto chudobným ľuďom a starostlivosťou, ktorú preukázal svojou telesnou a duchovnou službou:

«Priznal sa*: „Teraz vidím, že Duch Svätý vedie rímsku Cirkev, pretože sa v nej starajú o poučenie a spásu chudobných vidiečanov... (XI, 36)*

Otázky na zamyslenie a deľbu:

1. **Zmenila tvoje postoje, názory, smerovanie, nejaká udalosť, ktorú si zažil?**
2. **Aký je tvoj pohľad na sviatosť zmierenia, akú máš skúsenosť, pozitívnu, či negatívnu, čo pre teba znamená?**
3. **Porozmýšľaj, akým spôsobom, chceš ohlasovať evanjelium, aby ľudia videli, že Boh je živý a že Cirkev vedie Duch Svätý?**

3) POHĽAD, KTORÝ SA ROZŠIRUJE, KTORÝ SA ZOVŠEOBECŇUJE (1618-1648...)

zo stretnutia s chudobným k spoznaniu všetkých chudobných malej farnosti v Chatillon až po Madagaskar, od chudobného k Ježišovi Kristovi, od Ježiša Krista ku chudobnému.

2. Châtillon (20.-23. augusta 1617)

1. augusta 1617 sa P. Vincent stáva farárom v Châtillon- les-Dombes /šatijõ le dõmb/ (dnes sa mestečko volá Châtillon-sur-Chalaronne /šatijõ sür šalaron/, pri meste Bourg-en-Bresse /burg ã bres/, v kraji Ain /én/). Je to vidiecka farnosť, má asi 2000 obyvateľov, jedna z najťažších a najopustenejších toho kraja. P. Vincent sa púšťa do práce a o 20 dní sa stáva druhá udalosť, zdanlivo banálna podobne ako vo Folleville; táto ho oslovuje a pomáha mu lepšie spoznať, čo od neho Boh chce. Opisuje nám to sám P. Vincent:

«Bol som farárom v malej farnosti, čoho som nebol hoden. Práve som sa pripravoval na kázeň, keď mi prišli povedať, že v opustenej stodole leží úbohý chuďas. Rozprávali mi o jeho biede a chorobe, veľmi som ho ľutoval a odporúčal som ho v kázni svojim veriacim, takže všetky prítomné panie boli veľmi dojaté. Viac ako päťdesiat z nich navštívilo tohto úbožiaka, aj sám som bol pri ňom a našiel som ho v takom úbohom stave, že som uznal za dobré vyspovedať ho. Pri návrate som mu niesol sviatostného Spasiteľa, pričom som stretol skupiny žien a Boh mi vnukol túto myšlienku: «Nebolo by dobré zhromaždiť tieto dobré panie a povzbudiť ich, aby sa venovali službe týmto chudobným chorým?» (IX, 208- 209)

«Navrhol som týmto dobrým dušiam, ktoré zhromaždila láska, aby sa poskladali, podelili si medzi sebou, aby každý deň varila druhá, a to nielen pre týchto, ale aj pre tých, ktorí ochorejú a dostanú sa do podobného položenia. A na tomto mieste sa založilo prvé bratstvo - spolok kresťanskej lásky.» (IX, 244)

Toto sa stalo 20. augusta 1617 a o tri dni sa skutočne utvorilo združenie paní poverených navštevovať, ošetrovať a živiť týchto chudobných chorých «v ich príbytkoch» vo farnosti. To bol *prvý spolok, ktorý založil svätý Vincent*.

Udalosť v Châtillon, ako aj udalosť vo Folleville sa možno zdá bežná, ale P. Vincent bol presvedčený, že v oboch prípadoch sa jasne prejavil Boh. Keď bude hovoriť o týchto nových spolkoch, zvlášť o Misijnej spoločnosti a Spoločnosti dcér kresťanskej lásky, vždy povie, že všetko začalo vo Folleville a v Châtillon.

V Châtillone P. Vincent si akoby uvedomil dve reality, ktoré odteraz hlboko poznačia jeho činnosť:
* z jednej strany badá, že nemôže existovať evanjelizácia chudobných bez účinného zásahu pre *zlepšenie ich životných podmienok;*

* z druhej strany spoznáva podstatné miesto, nenahraditeľnú *úlohu laikov* pri evanjelizácii ako i pri službe chudobným.

Vo Folleville M. Vincent bol otrasený a podnietený *duchovnou opustenosťou* chudobného, jeho opustenosťou zo strany Cirkvi, zvlášť kňazov. V Châtillone si uvedomil *materiálnu opustenosť, biedu chudobného,* jeho opustenosť zo strany spoločnosti, alebo

presnejšie pochopil, že toto materiálne opustenie sa týka aj priamo Cirkvi a kňazov, ktorí sa už nemohli obmedzovať len na samotnú evanjelizáciu. Odteraz sa budú neustále opakovať dve príslovky na perách i pod perom svätého Vincenta: «*duchovne a telesne*», dve príslovky, ktoré sa pre neho stanú neoddeliteľnými. Nachádzame ich už v prvom pravidle charitatívneho spolku v Châtillon (november-décember 1617), z ktorého uvádzam úvod:

«Keďže kresťanská lásky k blížnemu je neomylnou známkou pravých Božích detí, a jedným z hlavných úkonov tejto charitatívnej lásky je navštevovať a živiť chudobných chorých, toto spôsobilo, že niekoľko zbožných dám a čnostných meštianok mesta Châtillon-les-Dombes, v lyonskej diecéze túžiacich Božie milosrdenstvo byť jeho pravými dcérami, sa spoločne dohodli, že budú duchovne a telesne pomáhať tým ľuďom z ich mesta, ktorí veľa trpeli skôr z nedostatku organizácie pri ich pomoci ako z nedostatku dobročinných ľudí.» (XIII, 423)

Hoci sú tieto pravidlá *prvého spolku* P. Vincenta napísané v štýle, ktorý sa dnes zdá ťažký a trochu zastaralý («zbožné dámy», «čnostné meštianky»...), obsahujú už zárodok všetkého, čo bude následne charakterizovať jeho charitatívnu a sociálnu činnosť. Nachádzame v nich jeho podivuhodný zmysel pre pozorovanie, jeho úctu, predovšetkým k osobe chudobného a starosť o jeho rast. Je vhodné citovať tu aspoň úryvok týkajúci sa návštevy chudobných chorých. P. Vincent dáva týmto paniam zjavne pochopiť, že chudobný chorý má právo na takú istú starostlivosť, pozornosť ako tí najvznešenejší spoločnosti.

«Tá, na ktorú príde rada, vopred si vyžiada od pokladníčky to, čo potrebuje na prípravu jedla pre chudobných v ten deň; pripraví ho a zanesie ho chorým. Keď k ním príde, pozdraví ich milo a s láskou. Prisunie stolík k posteli, na stolík položí obrúsok, tácku, lyžicu a kúsok chleba. Pomôže chorým umyť si ruky a pomodliť sa pred jedlom. Polievku naleje do misky, mäso dá na tanier. Potom srdečne, v mene láskavého Ježiša a jeho Matky, pozve chorého k jedlu, a to všetko s láskou... » (XIII, 427-428)

Spomíname si na opis stolovania v «Ranquines» /rankin/, keď svätý Vincent bol ešte dieťaťom: uvarené proso jedli z jednej misy všetci rodinní príslušníci. Nemali servítky ani misky (či taniere)! Svätý Vincent predpisuje členkám charitatívneho spolku v Châtillon /šatijõ/ také gestá, ktoré si všímol u veľkých ľudí a vyžaduje, aby aj s tými najchudobnejšími sa zaobchádzalo podobne a aby «dámy» pri posteli chorého sa správali presne ako služobnice u pani Gondiovej. V týchto detailoch sa už prejavuje to, čo bude jednou z najväčších charakteristík vzťahu svätého Vincenta s chudobnými, a to úcta, zmysel o ich dôstojnosti a pozornosť o ich rast.

A pravidlo pokračuje:

«Povie chorým niekoľko slov o našom Pánovi, snažiac sa potešiť tých, ktorí sú najviac utrápení. Ak treba pokrája mäso na kúsky a naleje nápoj do pohára. Keď mu takto všetko pripraví na jedenie, ak je niekto pri ňom, nechá ho a pôjde navštíviť ďalšieho, aby sa o neho rovnako postarala. Má si pamätať, že vždy začne tým, kto má niekoho, a skončí pri tých, ktorí sú sami, ABY MOHLA PRI NICH ZOSTAŤ DLHŠIE*; potom sa vráti večer, prinesie mu večeru, rovnako všetko pripraví v tom poriadku, ako je uvedené vyššie... »* (XIII, 428)

Všimli sme si taktnú pozornosť voči osamoteným chudobných chorým. Aj keď sv. Vincent bude mať tie najväčšie zodpovednosti v kráľovstve, keď napr. bude zasahovať do reorganizácie väz níc, nemocníc, škôl a pod., vždy zostane veľmi pozorný k osobe chudobných, bude vnímavý a citlivý na všetko, čo sa týka ich dôstojnosti.

Svätý Vincent prišiel do Châtillon-u kázať, katechizovať a evanjelizovať, a hľa, tu rozbehol, čo by sme dnes nazvali «sociálnu činnosť». Pochopil, že pravá evanjelizácia chudobného prechádza v prvom rade cez hľadanie riešení na jeho situáciu nespravodlivosti a biedy. Pochopil tiež, že v tejto oblasti mali zohrávať laici nezastupiteľnú úlohu. Toto spoznanie sa v súčasnosti môže zdať dosť banálne. Bolo záslužné a významné v 17. storočí. A vieme, že po ôsmich ženách, ktoré tvorili prvý charitatívny spolok v Châtillon, nasledoval nespočítateľný zástup žien i mužov, bohatých alebo chudobných, ktorých sv. Vincent vedel združiť, zorganizovať a animovať pre evanjelizáciu a službu chudobným... Aj to je jedna z ďalších podstatných čŕt vincentskej činnosti a spirituality, ktorá má bezpochyby svoj pôvod v udalosti v Châtillon.

Rok 1617 bol teda mimoriadne bohatým rokom pre sv. Vincenta, bol to rok «konverzie». Začiatkom januára ešte váhal, bol rozčarovaný, znepokojený vo svojej viere a neistý. O pár mesiacov bol už rozhodnutý zasvätiť zvyšok svojho života evanjelizácii a službe chudobným.

Jeho pohľad je definitívne uprený, zameraný na chudobného natoľko, že všetko ostatné a všetkých ostatných vníma vzhľadom k chudobnému. Jeho pohľad je zameraný na CELÉHO chudobného natoľko, že už nemôže oddeliť ľudský rast a evanjelizáciu, dôstojnosť osoby chudobného a sociálnu dimenziu od nespravodlivosti, ktorej je chudobný obeťou. To je bilancia, ktorú sme mohli nazvať «konverzia» svätého Vincenta de Paul v roku 1617 a tá sa premenila na *určitý spôsob pohľadu na chudobného, pohľadu na jeho vlastný život, na svet a Cirkev VZHĽADOM k chudobným.*